O:IRZARDIRO

ÓRGAO DA IRMANDADE GALEGUISTA D'O URUGUAI

N.o 1 - Segunda época — Direitores responsabres: Xosé L. Villaverde - M. Vázquez Valiño — Ejido 1617 - Xunio 1958

EDITORIAL

Despois de non pouco tempo volve hoxe esta folla galega a púbrica palestra. Non imos tratar de exprical-as causas de tan longo silenzo. Non compre ollar cara atrás senón cara adiante. Pois moita é a tarefa que temos pra facer os galeguistas residentes n'o Uruguai. Non se pode negar que n'estes derradeiros tempos desenrolouse n'este país certa aitividade galeguista, louvable e, en xeral, ben aurentada. As vellas isstitucións galegas rivalizaron coas novas n'esta empresa. Mais caseque todo eso se realizou de xeito esporádico e intermitente, co gallo de testas e conmemoracións, e esto non abonda.

A laboura de valorización e de espertamento do galeguismo ten que sere feita de maneira contínua. Hai que aguilloar permañentemente ós galegos que eiquí residen pra que se decaten a cotio e ben das obrigas a prol do esprito e grandeza da Terra. E compre decir —i esto é cousa falagadosa i espranzadora— que a nosa coleitividade, en boa parte, responde aforvoada e emocionada a calquer chamado que se lle faga en nome de Galiza, da sua cultura e da arela do seu progreso.

Pra contribuir a manter arreo esa luciña de fé e de amor á Terra, pra que este amor non sexa cousa esporádica e pasaxeira senón diaria e constante, é que voltamos á sair á pubricidade. Degaramos levar a todol-os fogares galegos do Uruguai unha voz limpia e ideialista, de irmandade e solidaridade galegas, colaborando ca obra que, co mesmo fito, desenrolan outras empresas galegas de idéntico alento, como o Patronato Rosalía Castro, a audición Sempre en Galiza, e outras.

Galiza está vivindo hoxe intres promisorios, nuncio d'un abrente lumioso como endexamais. O pulo que a nosa cultura está dando arestora, malia as dificultades que se lle opoñen —ou cicais a causa d'elas pois elas aguilloan a arela— é sinxelamente ademirabre. Cada día aparescen novas mostras da aitividade literaria, artística e científica galega. As editoriares galegas de alen e de aquen acrecentan o número das suas pubricacións. No orde económico loita o noso pobo, a pesares e inda en contra das circunstancias actuáes, por soerguerse a mellorar. No orde social tamén se fan estudos e esforzos pra escrarecer e propor solucións ós probremas que os galegos temos diante nós. N'este senso constitui intresante enceto e alicerce o Primeiro Congreso da Emigración Galega que se celebrou en Bos Aires o ano 1956.

Nós, os galegos do Uruguai, non podemos ser simpres espeitadores e ficar o marxe d'este fervedoiro unánime de Galiza e dos seus fillos dentro e fora da Terra. Ha que revigorizar os vellos pulos, espertar o vello esprito imandino, baixo o guieiro da unión de todol-os galegos n'o sagro amor a Terra. Pra eso estamos outravolta eiquí.

¡Terra a Nosa!

O ESTATUTO GALEGO

Conmemorouse o día 28 do derradeiro mes, un novo cabodano da aprobacióp prebiscitaria do Estatuto Galego. Nós, firmes n'a nosa aititude, non podemos deixar de raitificar a nosa fé n'aquel aito que demostrou, de xeito indubidabre, a vontade do noso pobo de têr unha vida de lbiertade e de autonomía, concretando o fin as arelas que viña alentando dempois de longos séculos e que tiveran ben crara eispresión dende oorexurdimento dos Precusores.

Lembremos hoxe eiquí, aquel fervedoiro autonómico, aquel entusiasmo enorme do noso pobo cando, dempois da xuntanza de todol-os axuntamentos de Galiza, levouse o Estatuto a aprobación da masa cibdadán galega, pero non podemos menos de lembrar tamén como aquela ditosa aspiración morreu exiña de atinguida, pol-o totalitarismo falanxista.

A traxicómica tiranía franquista, asesinou a Bóveda e moitos mais outros dos nosos, tronzando eisí a sostida laboura dos mellores homes galegos que eran os xenuinos representantes da alma do noso pobo. Novamente tornou a cair sobor de Galiza un inverno de tristura, de persecución, de inxusticia, de xenreira contra o mellor da nosa Terra: esborralláronse as instituciós que, coma o Seminario de Estudios Galegos, alentaban fondo esprito galego, perseguíronse a nosa lingua e as nosas ideias. Mais nada conseguiron porque aquelo non era cousa paxaseira nada n'o miolo de inteleituaes, senón algo que viña das mais fondas raigañas do ser da nosa Terra arelante de rexir os seus destiños, de gobernar o seu xeito a sus casa sen intromisións alleas. Por iso, agora, pasados 22 anos, a ideia da libertade galega, que alumeara xa fai século e meio os nosos precursores, sigue en pé, mais viva e lumiosa que nunca, o galeguismo ten mais forza e infruxo n'as almas do que endexamais tivera.

A libertade axiña ha de alumear, e cando chegue o día n'o que os pobos de toda España se vexan libres da abufetada dictadura que os asoballa, ese santo día terá definitiva realidade a arela que moveu os galegos a aquel maño prebiscito do Estauto.

IMPORTANCIA DA GALIZA NO CONXUNTO HISPANICO

Por Lois Carré Alvarellos
(D'a Academia Galega)

Non son agora por fortuna aqueles tempos nos que propios e mais estranos, apracíanse en nos rebaixar falanlo do noso atraso e miseria. O cotian loitar dos idealistas acuciadores de un soerguemento integral da Patria, hai moito tempo que ven dando os seus froitos; con todo, inda hai moitos que con un convencemento fillo da sua iñoranza, cando non de moi mâ fé, siguen a pregoar unha nosa mintida inferioridades a respeitivo do que en verdade somos e valemos; pol-o que, coa axuda das estadísticas oficiaes imos facer, se ben poucas de momento, algunhas comparanzas aleicionadoras.

Hai pouco tempo, cô gallo da xuntanza xeneral regramentar o presidente do consello de administración do Banco da Cruña leeu diante dos aicionistas de tan importante entidade bancaria, unha memoria de meirande interés pra nós, na que recolle a xeito informativo espoñendo a situación económica da España, inportantes datos preñes de aleicionadoras suxerenzas relazoadas de preto coa vida económica de Galiza.

Este tan notabre estudo que temos diante de nós ao escreber, inspirou as presentes liñas.

¿Quén non oíu millenta veces alaudar a horta e mail-a agricultura de Valenza e da Andalucía como cousa moi superior, e quén, ao mesmo tempo, non tivo tamén mais de unha ves que sair na defensa dos nosos labregos, a quens se lles apón a chata de desleirados e roteiros, e cantas veces non nos poñeron por diante a fertilidade das terras do Sul, pra nos amarfañaren, se por un casual falamos da ricás productividade das nosas terras?... Pois ben; nos cadros da produzón agrícola e de horta de España, eispresando por provincias os resultados, aparescen Valenza no pirmeiro logar, Sevilla no segundo, e a Cruña no terceiro, pol-as cifras rexistradas; mais o que se non ten en conta, é a superficie adicada a esa crás de cultivo en cada provincia, nen ainda conta a eistensión de éstas, polendo apontar pol-a nosa parte, que Valenza ten 10.741 Km.2; Sevilla 14.062 Km.2, e somente 7.903 Km.2; a Cruña, representando a nosa provincia pouco mais dos dous terzos da de Valenza, por un parte, e da mitade de Sevilla, pol-a outra.

Agora ben; operando con cifras grobaes, temos que ,sendo a superficie la España de 494.946 Km.2, e a total de Galiza, 29.158 Km.2, ésta non representa senón o 5,89 por cen da superficie de aquela, e non embargantes, correspóndelle un 9,30 por cen da produzón agrícola total. E ainda hai mais: se na produzón do trigo abrangue apenas un 1,50 por cen do total español, no ano 1955 chegou a conquerir do mainzo un 47 por cen, un 37 por cen do centeo, das fabas un 30 por cen, un 24 por cen da pataca, e un 9 por cen do viño.

Se dos labores da terra pasamos a esprotazón madereira, veremos que a nosa terra correspóndelle, eispresando en metros cúbicos, un 25.60 por cen do total español, e un 14,70 por cen do seu valor en pesetas, sendo a da Cruña a primeira provincia produtora da España no tocanto ao produto, endeben apareza como segunda no rendemento en pesetas, por telo primeiro logar Badaxoz, pol-o aproveitamento da cortiza, de un meirande valoramento no mercado. Téñase amais en conta, que a superficie que Galiza ten adicada a monte para madeira, non supón senon un 8,30 por cen da total adicada en España.

Na economía gandeira, correspóndenos asemade un 29,70 por cen do vacuno, e un 20,60 por cen do porcino, sendo tamén moi interesante, inda que de non tanta importancía, o coeficiente de ovellán, amais dos das bestas, burraños e burros; de por parte dos do gando miudo de corral: galiñas, coellos e os seus produtos.

Pasando do campo ao mar, outro dos dous termos e centro de aitividades dos nosos irmáns, aprezaremos como no ano de 1955, das 611.973 toneladas de peixe cauturadas en España, 185.810 toneladas foron desembarcadas nos nosos portos, o que nos da un 30 por cen do porcentaxe en toneladas, que supuxo un 33 por cen do total valor en pesetas; atopándose amais na Galiza, un 36 por cen das fábricas de conservas e salazons con que conta España, chegándose na produzón, a un 29,60 por cen das conservas; un 30 por cen das salazons; un 3 por cen da fariña de peixe, e un 17 por cen dos aceites de peixe, supoñendo a pesca consumida para estas aitividades da nosa industria un 30,20 por cen de tolo o elaborado pol-a industria nazonal.

Na construzón naval, coa faitoría da Empresa Nazonal Bazán, do Ferrol, que hai ben pouco rematou un petroleiro de 19.000 toneladas; a de Astano S. A., estabrecida en Perlio —localidade proisima â capital departamental—, adicada a pesqueiros metálicos de grande altura; a de Enrique Lorenzo & Cía., e a de Fillos de J. Barreras, en Vigo, sen contar as millente de non tanto envergamento, espalladas por toda a ribeira pra construiren embarcaciós de toda a crás, pequenas e grandes, mais de madeira, Galiza contribuie producindo moi a rentes de un 30 por cen do tonelaxe español botado ao mar no 1956.

Algo moi semellante poderíamos dicir de outras aitividades produtoras e industriaes da nosa terra; sen que se teñan esgotado as grandeiras posibilidades da nosa terra, en ningunha das aitividades apontadas, que ainda son capaces de fornecer mais óutimos resultados, como afiuzamos coñecendo cal coñecemos a capacidade de trabalhodas nosas xentes.

A elocuenza dos apontamentos devanceiros, din, e non pouco, coa forza incontestabre dos númaros oficiaes, o que é e canto representa a Galiza e os esforzos dos galegos dentro do marco da economía española; e témol-a seguranza que chegaríamos producir verdadeiro pasmo en mais de un, se fixéramol-a comparanza es outros ordes, cal os da tributazón para o fisco e o tributo de sangue; mais día virá que atopemos modo de o facer. E no entanto, vaian os nosos mais áfervoados parabens para o siñor Vilariño Alonso, presidente do Consello de Administrazón do Banco da Cruña, pol-o seu interesantisfo traballo, apenas refrexado na nosa honesta glosa; e teña moi presente o ilustre cruñés, que teimando no seu propósito, fai labor patriótico ao lle emprestar unha valerosa axuda a cantos tratamos de conqueril-o soerguemento a que a querida terra ten o meirande dos dereitos, levando ao ánimo de todos, coa verdade, e o coñocemento do que somos, a confianza en nosoutros mesmos, coa convinción de que cando de verdade nol-o propoñamos, poderemos chegar onde queiramos.

PERENNIDADE DE CURROS ENRIQUEZ

(Especial)
Dr. Ramón Suárez Picallo
(Membro do Consello de Galiza)

Por erse cumprido o día oito de Marzal do ano que corre, o 50.º cabodano da sua morte n'a Habana, o nome i-a obra de Curros Enriquez, volveu a sere eisaminada e louvada con anovado fervor, n'os meios patrióticos e literarios d'as duas Galizas: Da Galiza permañente n'os seus lindeiros xeográficos, e da Galiza emigrada e viaxeira. N' esta, mais que n'aquela por razons ben coñecidas. I-elo non é mais que facer novamente xusticia a sua memoria, porque, canto mais pasan os anos por sobor dos versos do noso gran poeta civil, mais pertos nos atopamos do esprito que os alumeou n'o seu orixen.

Perennidade, aitualidade permañente, do xenio do poeta, e circunstancias políticas e sociaes, igoales ou peores, as que os inspiraron. Porque n'a nosa Patria Galega, coma n'os tempos de Curros:

"Ainda goberna Claudio
ainda Seyano priva;
ainda os proscriptos choran,
e trunfa Mesalina..."

Dende que a voz do trío grorioso —Curros, Pondal, Rosalía— da nosa reamañecida espritoal e lírica, foi apagada pol-a morte física dos tres "grandes", outras voces mañíficas seguiron cubrindo o noso chan de ledos ou rudos cantares. N'iste orden cecais sexa Galiza, de todol-os pobos que habitan n'a península Ibérica, quen poida ofrecer mais ricaz e fino caudal. Mais a fonte matriz está alí, pura e cristaíña, n'o que toca a facer da poesía arma de combate pra soerguer a un pobo opreso, ofendido e humillado, en Curros Enriquez, n'a lira restralante de ira do poeta de Celanova.

O noso idioma, considerado por moitos estultos e indotos, somente aito pro lirismo lene pra soave cantiga, acada en Curros o tono forte e rexo dos mitins de protesta; a forza convincente do gran discurso admonitorio, e a sotileza cortante do fío da navalla; mais o asobío da tralla pra castigar. Poucas veces a palabra, o verbo, acadou coma n'él, tanta forza eispresiva e tan balbordante música himnaria.

E, a veira d'esa emoción social e popular —miragre tamén do poeta xenial— a ternura alada, a lírica mais pura, frolecida n'a "Virxen do Cristal", unha das mais belidas xoias de toda a poesía en todal-as linguas latinas.

Dempois de moitos anos de lêr a Curros, e de contemprar o rico panorama das letras galegas de 50 anos a ista parte, voltamos a tèr diante dos ollos o libro capital da sua obra: "Aires da Miña Terra".

Relêmol-o coa mesma emoción con que o lêramos, por vez pirmeira, fai agora coarenta anos. E imol-o folleando como o que foi pra nós nos anos mozos: breviario emocional e azo de loita, ate que tropezamos côs versos adicados â vella e simbólica fouce dos antergos celtas. O seu prego ainda segue sendo hoxe pra nós prego de aitualidade:

"Tí, que xuntache os fillos
contr-a loba romana;
xunt-os netos agora
contr-o lobo central..."

Bos Aires 1958.

OS XEITOS DE SER GALEGO

Ser ou sentirse galego non-é soio consecuencia de nascer n'a Galiza. E, mais ben, unha caraiterística de sensibilidade persoal pra todo o diferencial galego. Eisí, exprícase que haxa galegos somentes de sentimentos: escritores, poetas, filósofos e homes de cencia, pra os que Galiza é tema esencial dos seus pensamentos. Namentras que outros non teñen de galegos mais que o nascemento, e ainda lles abonda, porque algúns d'eles síntense avergoñados de sel-o. Non faltando quen ten-o complexo de ocultal-o. Craro que a istes galegos millor é non tel-os en conta, pois son coma corpos eistraños ou coma herba mala que se reproduce en Galiza, quen sabe por que razons de xeneración eispontánea... Non levan n'iles ningún dos xenes galegos, e nada teñen que ver con Galiza, pol-o que fan ben en esquencerse do seu nadal.

Outro tipo de galegos son os que teñen a concencia de sel-o. Coñecen o que Galiza pode e vale, saben das suas virtudes e dos seus sofrimentos e doores. Pro levan n'o fondo da sua i-alma o negro desiño da traiduría, e son capaces de vendel-a pol-os trinta diñeiros pra dar satisfaición as suas ambiciós. Son-os Xudas galegos que sempre houbo. Son galegos somente cando Galiza ou os ideaes da galeguidade lles poden server pra o seu cobizo e anceios de figurazón, ou pra os seus degouros políticos. Mais cando chega o intre de facer sacrificios en pro de Galiza; entón fanse os escurridizos ou os esquencidos, arredando de toda inquedanza galega. I-algúns téñenlle feito moito mal a Galiza, que decote, pol-as suas traicións víu crebar moitos dos seus arelos, sobor todo cando tiveron poder, que tan soio non fixeron ren por ela, senón que mais contribuiron a ultraxal-a. esgazal-a e sometel-a a soberbia dos seus enemigos seculares.

A maioría dos galegos, n'embargantes, son homes de xeito homilde: labregos, mariñeiros ou xograres, n'o doble xeito de artesans labureiros que acadan o pan côas suas propias mans, e de poetas troveiros da sua cultura anterga. Homes mainos e sentimentaes, que dondequeira que sexa, soio viven, soio alentan côas lembranzas da Terra. D'un sentimentalismo que xurde d'ise grandeiro amor por ela, que os enfouta pra emprender témeros e groriosos propósitos cando andan espallados pol-os vieiros do mundo, n'un exempro d'azo e de fé, eispresión do esprito varil da raza. Homes, que descasí, cando acougan n'o corruncro nativo, viven coma adormentados, non sei si témeros pol-o infruxo d'unha opresión ancestral, ou simpremente porque a mesma mansedumbre da Terra os ten coma enfeitizados. D'ista maneira están adecoados a un fatalismo inexpricabre, que é, en non pequena parte, causa do estatismo galego. Pol-o que se fai necesario que xurda, coma embora está xurdindo unha nova concencia da galeguidade que desperte ao pobo d'ese adormecemento. Unha concencia galeguista co pensamento posto afervoadamente n'unha Galiza tamén nova. Pois o tempo do galeguismo romántico está doadamente murchito e debe finiquitarse co'isa letanía d'as lembranzas antergas, os queixumes hestóricos i-as lembranzas dos códices de da xograresca que tanto n'os tiveron pampos. N'istes tempos necesítase da aición d'un galeguismo dinámico, cos ollos postos n'as posibilidades reales de Galiza, pra percurar adoal-a as circunstancias do mundo de hoxe. Desenrolando os seus recursos telúricos, estudando o aporveitamento das suas caraiterísticas xeográficas i-unha eistruturación administrativa, económica, cultural e política, cô arelo posto n'o porvir do concerto futuro dos pobos ibéricos, donde ela debe ficar engranzada con responsabilidad prena. E pra impulsar este novo galeguismo é necesario que a mocedade se deborque con todol-os seus degouros d'amor afervoado pra Galiza, enxendrador das maores angustias e dos maores heroísmos. Pois o amor que non sexa afervoado e non orixine dor, non é un amor sinceiro. E soio a xuventude pode arreguizarse nidiamente co iste sentimento, i-erguer azo e cabeza, levando n'o peito os lumes sagros, e morrer cantando como dí o poeta. Mais si-o porvir da Galiza nova fica n'as mans da mocedade conscente e patriota, tamen se fai necesario que os galegos de todal-as condiciós, os de fora i-os d'adentro, sexan capaces de deborcar sobor dos ideaes de redención: os recursos, iniciativas i-esforzos e que on capaces cando eles queren, como o demostran as moitas e grandeiras obras que os prestixan fora de Galiza. Xa que darlle a Patria, sin desmancelos, un pouco do que cada un é capaz, ise é o millor xeito de ser galego.

Alfonso Díaz Trigo.

O PROBLEMA CULTURAL NA GALIZA

Non é ningun segredo que os provos que adequiren un meior desenrolo espritoal e inteleitual, son aqueles n'os que, o que poideramos chamar, "standar" de vida é verdadeiramente auto.

O progreso cultural d'unha nación camiña parexo co desenrolo económico e social, xa que é verdadeiramente imposobre afastar un do outro. Isto condensase e está perfeitamente defincido no seguinte pensamento de N. Boukharine:

"Cando o home non empregue senón pouco esforzo pra alimentarse e vestirse, adicará gran parte do seu tempo o seu desenvolvimento inteleitual. A cultura humán atinguirá unha outura endexamais atinguida".

Artigo	Prezo Galiza	Tempo traballo
Carne	65 pts. kilo	13 hs.
Leite	5 pts. litro	1 h.
Pan	5,55 pts. kilo	1 h. 7 min.
Patacas	4,50 pts. kilo	54 min.
Ovos	54 pts. doc.	10 hs. 42 min.

Poidéramos engadirlle moitas mais cousas, pero co dito abonda, pois nada mais ollar pra este cadro, vese craramente que o tempo que se pode adicar, non somentes na nosa Terra senón en toda España, o desenrolo inteleitual e praiticamente nengún.

¿De que tempo pode dispoñer o noso povo, se na aitualidade pra mal vivir facialle falta que o día tivese 48 horas pra traballal-as? ¿Que inquedanza espritoal e coultural pode ter unha persoa que pra mercar un kilo de carne pro caldo (prato elemental n'a nosa Terra) ten que trayallar cuase dous días, -Ista verdade, verdadeiro, "axioma" pra humanidade, paresce feito e axeitado pra nosa asoballada Terra. Cavilando n'o que dí decatámonos que en realidade o problema cultural do noso povo fica encurtado a un faitor económico, cuia solución abondosamente sabida é: Rebaixa do costo da vida e rebaixa do tempo de traballo.

Encol d'isto inxertamos este cadro comparativo das horas de traballo que hai que facer, en Galiza e no Uruguai, pra adequerir artigos de primeira necesidade coma son: carne, pan, leite, patacas e ovos, calculándolle unha soldada de 40 pesetas diarias a un obreiro galego (que son moi poucos os que as ganan) e $ 12 a un uruguaio.

Prezo Uruguai	Tempo de traballo
$ 2,50	1 hora 24 minutos
" ——	15 minutos
" 0,44	17 minutos
" 0,24	9 minutos
" 2,50	1 hora 40 minutos

e pra un kilo de pan mais d'unha hora?

Si lle engadimos a isto que unha camisa repersenta catro días de xornal, un par de zapatos mais de cinco e un traxe dous meses, vemos o milagre que constituie n'a Galiza o aitual desenrolo cultural que moito dí en favor do noso povo.

Fiquemos pol-o tanto ademirados de topar ainda esas inquedanzas n'o triste panorama que apresenta a nosa Terra dempois de casi vinte anos da "gloriosa liberación" de Galiza e demais povos da España.

Morreu Carlos Maside

Chegounos da Terra a doorosa nova do falescimento d'un grande artista noso: Carlos Maside.

Un mais que se vai antre os que honraron a Galiza e traballaron por ela, coa sua valencia, cô seu amor e o seu entusiasmo. Enchenos de fonda amargura ista gran perda pra nosa cultura. Mais tamén porque Maside era un home bô un home de integridade moral ausoluta, de firmeza n'os seus ideaes.

Maside foi un grande artista plástico, grabador e pintor. Cultivou, fai moitos anos, o dibuxo humorístico con agudeza e senso penetrante. Comparteu con Castelao a mais viva e garimosa adhesión do noso pobo. A sua rexa persoalidade de artista asinalaba de xeito inconfundibre todal-as súas producións. Mais coma pintor deixou un legado artístico serio e valioso cuio estudo e análise ten de ser valorado pol-os que veñan tras del.

A súa pintura, como dí Ricardo García Suárez "é unha definida interpretación do home e da paisaxe, unha pintura calma, acougada y equilibrada, abafallando a un tempo os laios da sensibelería romántica e o bourco da teatral heroicidade do barroco".

En Maside adevertianse intuiciós sorprendentes. No silenzo do seu obradoiro soupo descobrir xeitos novos do arte que son mostra da riqueza e orixinalidade do seu esprito. Pertesceu a unha xeneración de homes creadores da nosa Terra, limpos e fécundos que encetaban camiños novos e sinceiros. Ainda podía Maside dar moito de sí. O seu pulo creador atopábase n'a prena madureza. Levánol-o a morte cando moito nos tiña que decir e dar.

Esta nosa folla adírese de todo corazón â door que hoxe inza o esprito de todol-os bôs filios de Galiza pol-a tremenda perda do artista, e do home bô, nobre e exemprar.

MALVAR - Sastrería
MEDIDAS FINAS
CONFECCIONES - ARTICULOS
PARA HOMBRES
URUGUAY 1866

FABRICA DE PASTAS
LOS DOS CASTILLOS
AGRACIADA 4274

CANABAL & Cía.
ARTICULOS ESCOLARES
Y DE ESCRITORIO
URUGUAY 1213

TALLER CELTA
CHAPA - PINTURA
MECANICA EN GENERAL
MIGUELETE 1826

O Banquete De Conxo

O día 2 de marzo de 1856, cento dous anos fai, celebráse na carballeira de Conxo, preto de Compostela, un banquete que tería fonda resonancia no porvir de Galicia. Non que alí se deixara fundado ningún partido político, nin se procramara ningún troque na estroitura de goberno, nin que alí xurdera algún movimento inmediato efeutivo e concreto de amprias proeicións. Pois o Banquete de Conxo non foi máis que un aito de irmandade e de amor, de liberdade e de fe nos destiños da Terra. Non foi máis do que eso pero foi todo eso.

I-é por elo que, cento dous anos despóis, relembramol-o con agarímo, con veneración, con espranza. No camiño do Rexurdimento galego é un dos primeiros e fais puros lumiares.

¿Que pasóu no Banquete de Conxo? Un poeta xoven, Aurelio Aguirre, afervoado democráta, home de esprito liberal, galego amante da sua Terra, era en Sant-Iago de Compostela por aquel tempo, mediados do século XIX, a figura mais amada dos obreiros e estudantes da vella cibdade. Era grande o ascendente que exercia sobre obreiros i-estudantes —sobre os primeiros pol-o seu amor a todo o que era homilde e sobre os segundos pol-a sua calidade inteleitual— esta situación levóuno a coidar na orgaización dun gran aito onde eses dous grupos da sociedade, que tanto o veneraban, se deran unha aperta de irmandade, baixo a bandeira común da igualdade e libertade do home e da arela de erguer a Terra galega, asoballada i-esquecida.

Foron os estudantes que ofrendaron o aito aos traballadores da mán. De cada oficio asistiron un patrón e dous obreiros. Os universitarios vestidos de frac, sentados antre ors artenáns, atendíanos con agarímo, fraternizaban coeles e nun certo intre, todos a ves, cada estudante deu unha aperta ao obreiro que tiña mais perto.

Aurelio Aguirre e Eduardo Pondal pronunciaron ardidos e poéticos brindis. Ideias e aspiracións republicáns, xunto a un fervoroso sentimento de amor a Galicia, bulían nas acesas estrofas dos dous poetas. O entusiasmo dos asistentes foi eistraordinario. Sentían todos como un empuxe descoñocido na sua i-alma, anuncio de novos tempos, d'unha nova vida máis humán, mais felís. Cando s'alonxaron da vella e rumorosa carballeira, estudantes e obreiros ían collidos de brazo.

Eles simbolizaban as forzas vivas, as forzas creadoras da nosa Terra. O cerebro eo músculo, o traballo inteleitual e o traballo físico. A armonía e fraternidade d'estes dous seitores sociaes baixo a consiña do soergemento do país en faitor integrante e non disociante. E n'embargantes os homes "do orden", das almas mortas da vida oficial d'entón, tiveron a cousa per subversiva e perturbadora. Os maxistrados da Audencia da Cruña, dunha banda, e as autoridades ecresiásticas da outra non demoraron na persecución dos réprobos. Pidiron pra Pondal e Aguirre a deportación ás illas Marianas. E no pazo episcopal de Santiago algún ensotanado dignatario permiteuse increpar destempradamente ao segundo, atopando no pobo a condigna reaición.

Pasou o episodio mais ficou a semente. Foi aquel sonado Banquete unha das primeiras manifestacións do movimento social e do movimento galeguista n'a nosa Terra. Sen dúbida, algo vago neboente e inconcreto, aínda en moitos, e os mais interesantes aspeitos, pól-as ideias —nunha e noutra corrente— non acadarond'aquela a articulación e precisión suficentes pra aparecer nitidas e craras. Mais como alicerce das xeiras a vir, como símbolo i-espresión emotiva, romántica, como revelación i-eclosión de movimentos que terían maisima gravitación no futuro, de importancia indiscutibre.

(Os dous temas centraes do Banquete de Conxo teñen hoxe prena vixencia. O probrema da igualdade social, o probrema da libertade de Galicia, do rexurdimento de Galicia, do desenrolo preno das infindas posibilidades de Galicia, siguen en pé. N-aquel histórico ágape, baixo das follas dos nosos carballos antergos, o ideal da xusticia social amostránrose xunguidos coma pra marcar a todos os bons galegos a reita e obriga no futuro: que o galeguismo debe ter un senso e un contido social; que o movimento social na nosa Terra debe ter en conta a realidade nacional galega, debe ser fondamente e profundamente galego, auténticamente galego.

A PROFECIA DE PONDAL

¡A luz llevai a caduca Iberia das terras de Breogan!

O xenial bardo bergantiñán rematou un dos seus poemas cas verbas proféticas de: "A luz virá pra caduca Iberia dos fillos de Breogán... "O senso que o poeta Eduardo Pondal deu a sua profecía era de orde espritoal e cicais tamén político. Mais, veleiquí que nos días de hoxe a profecía pondalián istá cumpríndose no orde físico. As información xornalísticas que chegan da Terra, ilústrannos amplamente encol da posta en funciós dos grandeiros saltos de augoa que moven as prantas eléitricas de outa produzón que foron construidas en Galicia, especialmente as de Peares e as do Sil. E dánnos a notiza escueta de que importantes povoaciós casteláns e incrusive Madrí, resolveron seu probrema de falla de fruído eléitrico ao empalmaren suas liñas coas prantas productoras galegas. ¡Valladolid e Madrí vense agora coruscantes de luces, ca enerxía eléitrica que lles chega de Galicia! A cousa non deixa de darnos un miga de orgullanza na nosa condizón de galegos. ¡A fachendosa Castela dependendo da nosa Terra pra se alumear!

Mais, como patriotas galegos o feito que rexistramos lévanos a fondas meditaciós e a tristeiras concrusiós.

Galicia sigue cravada no sino histórico de dar e dar sin a debida compensación. A cousa ven de lonxe. Galicia deu falanxes de rexos homes ao exército de Aníbal, deu abondosos e ricos minereas a os románs, foi saqueada polos normandos pol-os árabes, nutreu ininterrumpidamente ca sua mocedade as hostes cristiáns na guerra secular contra dos mouros e foi a despensa que as alimentaba... Eisí se esprican a miseria e os cicros de fame que sofreu Galicia. No século derradeiro, Galicia seguiu dando e dando sen compensación: soldados e xuventude universitaria pra loitar contra dos exércitos napoleónicos fora dos seus límites... en terras da meseta castelán e de Aragón; soldados pras inxustas guerras que a Monarquía hespañola fixo contra os patriotas americáns que recramaban a sua lóxica independenza; soldados pra as guerras de Cuba, de Filipinas e de Marrocos. E tamén a solta e témera sangría da emigrazón. Galicia asoballada i emprobecido pol-o Centralismo, tendo que dar e dar millieros e milleiros, ¡centeares de milleiros!, de mozos e mozas as promisoras terras americáns... ¡Tristeiro trocar mozos de vinte anos por un par de miles de pesetas, promedio compensatorio da emigrazón! ¡Os traficantes de escravos ainda facían millor negocio!

Galiza sempre, ¡sempre! a dar... Mellor dito sempre, sempre ¡A quitarlle! ¡Inda hoxe! A naturaleza dalle a Galicia unha solprendente fonte de riqueza: fabulosa cantidade de fruido eléitrico. E velhaí que, en vez de podelo aproveitar e gozar en mellora do vivir do seu povo e de dar pulo as suas industrias e crear outras novas, Galicia é obrigada a dala a terras e povos alleos, pois o governo de Madrí vendelle fruido eléitrico a os franceses deixando a os povos de Hespaña a media; ou cuarta ración de luz e de forza motríz. ¡De este xeito Galicia e despoxada unha vez mais do seu! E sen a debida compensazón. Os poucos ou moitos cartos que reciba pol-o fruido esportado non teñen apricazón social; irán a parar ás mans do governo e dos aicionistas das prantas eléitricas. As características de isa riqueza fan que lle non represente a Galicia nin tan siqueira unha regada de xornaes pra obreiros...

¡A luz lle vai a caduca Iberia das terras de Breogán! E os fillos de Breogán teñen de seguir as oscuras e emigrar ¡Cándo serán chegadol-os tempos!...

Agradescemento o Centro Coruñes

N'este pirmeiro númaro da segunda época do Irmandino, a Irmandade Galeguista do Uruguai quere deixar eispresado o seu agradescemento pra Xunta Direitiva do Centro Cruñés que en resposta a nosa solicitude, brindounos coas maiores facilidades a sua sede pra facer as nosas xuntanzas.

Por elo vaia o noso mais afervoado reconoscemento.

Novo Consello Executivo

D'acordo co aito eleicionario levado a cabo o día 13 do mes de Xunio derradeiro, dando eisi comprimento o disposto o respeito n'os artigos 11 e 14 do Estatuto Social da Irmandade Galeguista do Uruguai, o Consello Executivo pro exercicio 1958-59 ficou integrado do seguinte xeito:

Xosé Luis Villaverde Varela	Segredario Xeral
Miguel Vázquez Valiño	Segredario de Orgaización
Xulio Ponte Canosa	Segredario de Propaganda
Alexandro Lema Varela	Tesoureiro
Vicente Pereira Peirallo	Vocal
Guillermo Neira Ramos	Vocal
Arturo Pereira Rodríguez	Vocal
Francisco Lista Canabal	Vocal

O futuro "Pazo Galego" de Montevideo

O Centro Galego botou non ha moito tempo, ós cementos do que no porvir esperamos sexa un verdadeiro "Pazo Galego" encravado n'estas terras do Uruguai. Referímonos o Parque de Recreo de Carrasco.

Temos conoscemento das dificultades que a Xunta Direitiva atopou e segue atopando a cotío pra levar o cumio este fañífico proieuto, pero temol- a seguridade que, como galegos que son, istas trabas somentes faran darlles novos azos pra loita.

Se ben ademitimos que n'os pirmeiros tempos, cando ainda se discutía n o soo da Instituzón, houbese certa poxición, hoxe tomada a resoluzón de facel-o efeutivo, crêmos firmemente que a estas outuras xa non cabe a eisistencia de contrarios pero si en troques unha obriga moral pra todos e cada un dos socios do Centro Gallego de contribuir cô seu esforzo.

O Irmandino, o reaparescer n esta segunda época, non ten por menos que alentar as autoridades da nosa mais vella Instituzón pra que prosiga adiante n'esta obra, diña de toda louvanza e merescedora de ser compartida per todol-os galegos do Uruguai.

VER PRA CRER

Por sorte —dentro do inmenso mal feito a nosa Terra, datas atrás— o que aconteceu tivo logar a miles de kilometros de Galiza, e por elo temol-a espranza de que o són escandaloso que causaron, quenes menos debían, non chéque os seus ouvidos e eisí non sofra, o menos ela, o tormento que lle produciría o nexoento proceder d'algúnos dos seus fillos.

Si ben é certo que somos moitos os galegos que saímos pol-o mundo, tamén é verdade que non todos somos diños de que aquela nobre Terra nos siga chamando fillos.

Ista seleición, que por disgracia nos vemos n'a obriga de facer, e motivada o proceder d'algúns galegos —así se chaman eles— que, con unha ousadía, tal vez filla da iñoranza, non fan mais que botarnos n'a face, a todol-os que pensamos cô máisimo respeito n'a nosa Terra, o calorizo e a vergoña provocados pol-a aititude adoutada n'as súas intervenciós sociaes, manexando sin escrúpulos, e coa luz da intelixencia, o parecer totalmentt apagada, o sagro nome da nosa Galiza pra unha porpaganda rastreira, destiñada a conquerir unhos fin ben cativos si son a costa de tan outo precio.

Coidamos, e non crêmos trabucarnos, que quen lea isto perguntarase cal foi a causa que moveu o noso dedo acusador e hacia quen se dirige, e entonces, ainda que nos dé noxo recordal-o novamente, dirémoslle que a resposta está, como testemuña implacábele, n'os manifestos previos ás derradeiras eleiciós que se levaron a cabo n'a Casa de Galicia.

Costa moito traballo crêr que homes sensatos poideran escreber cousas como as que saíron a luz cô trelo de ditas eleiciós. Pois contando con unha moi pequena base de sentido común e imposíbele chegar a tal grado de aberrazón.

Adtmitindo que non todol-os particimeiros n'o aito —eleitores aparte— poideran ser enculpados dos vergoñentos conceitos dos devanditos manifestos, diriximos a nosa crítica —que sería de desexav fose de efeitos demoledores pra concencia dos insensatos—, contra ises "cerebros privilexiados" cúia nefasta inspirazón non fixo outra cousa que perxudicarnos a todol-os que verdadeiramente nos sentimos galegos, e por ende a Galiza.

Os conceitos vertidos nos tan "cacareados" manifestos e nas audiciós radiaes por eses "cerebros" encarregados da porpaganda, son de tan baixa calidade e tan ruins que o emprego do nome de Galiza, non somentes constituie un insulto pra nosa Térra, senón pra os mais elementales principios de etica e decoro.

Por elo non podemos pasar por outo iste desditoso espeitáculo do que fumos testemuñas, sin tampouco pasar sin deixar púbrica eispresión do noso mais fondo repudio pra todos eles **SEXAN DA LISTA QUE SEXAN.**

COMPAÑIA NACIONAL DE TRANSPORTES

"LA URUGUAYA" S. A.

Colaboración n'a reaparición do IRMANDINO

M. VAZQUEZ VALIÑO

COSTRUCION E REFORMAS

Bar DEL FORO

25 DE MAYO 465

Bar "EL RELICARIO"

PIEDRAS 500

TROCADERO

Feira permañente do LIBRO GALEGO

18 DE JULIO 1326

EL IDIOMA PROHIBIDO

Por Francisco Luís Bernárdez

Por las múltiples trabas puestas en la España actual a su libre cultivo, puede decirse que el gallego ha venido a ser un idioma prohibido. Francisco Luís Bernárdez —escritor argentino y actualmente agregado cultural de la Embajada de Argentina en Madrid— señala lo mucho que a esa lengua debe la cultura hispánica. Más como todo lenguaje verdadero el de Galicia es un ser vivo y palpitante que, a la larga, ha de triunfar inequívocamente de persecuciones y de sofocaciones, porque el pueblo lo conservará en su seno inmortal.

Nadie que conozca medianamente la historia de la cultura hispánica puede ignorar lo mucho que ésta debe al noble y esforzado pueblo gallego. Desde su rincón del noroeste ibérico, allí donde las indómitas olas cantábricas hallan espacio a su furia en la inmensidad del Mar Tenebroso, los celtas peninsulares (hermanos de los que en Irlanda, en el país de Gales y en el Finisterre francés siguen representando a una de las razas más antiguas del mundo) contribuyeron decisivamente al desarrollo espiritual de la gran familia que España, Portugal y medio continente americano constituyen. Infinita sería la lista de nombres y de obras que respaldan semejante aserción. Reduciendo la copiosa nómina a sus términos fundamentales, podría recordarse, por ejemplo, que Paulo Osorio (uno de los padres de la historia universal) y el papa San Dámaso, epigrafista ilustre, fueron naturales de Galicia, y que en el mismo solar vieron la luz hombres como Fray Martín Sarmiento, y como Fray Benito Jerónimo Féijóo, por no citar varones de la talla del médic oy filósofo Francisco Sánchez, del cronista Sarmiento de Gamboa, del poeta Trillo y Figueroa, del humanista Fray Jerónimo Bermúdez y del genial escultor Mateo, artista este último que, siglos antes, legó al mundo esa pétrea maravilla conocida con el nombre de Pórtico de la Gloria, cifra y flor de la catedral compostelana y de todo el arte español de su época. Pero, con ser grandes, no fueron estos altos seres los que encarnaron de modo culminante el genio de su país. Para descubrir los supremos representantes del alma galaica es preciso internarse por la densa y profunda floresta de los Cancioneros primitivos (el de la Vaticana, el de Ajuda, el de Colocci-Brancuti), donde voces como las de Martín Codax, Mendiño, Pero da Ponte, Bolseyro, Gomes Chariño, Ayras Nunes y Bopes de Ulloa dieron fe con sus trovas de un sentimiento que ha de mirarse como el auspicioso amanecer de la lírica peninsular. En el dulce y recio idioma de Galicia llegaron hasta las épicas tierras de la España medieval la luz y el aroma de la mejor poesía de Provenza y de Italia, y en el recio y dulce idioma de Galicia (considerado durante siglos como lengua consubstancial de la mayor maestría lírica) se extendieron a lo largo y a lo ascho de la Península, pentraron en sus castillos y en sus alcázares, y, subiendo hasta los regios solios, hallaron en la augusta pluma que redactó las sagradas **Cántigas** alfonsinas el instrumento de su más alta perfección. Centurias más tarde, el viejo lenguaje cobró nueva dignidad en las obras de una legión de creadores que Rosalía Castro, Eduardo Pondal y Manuel Curros Enríquez encabezaron de modo memorable, y que, creciendo sin cesar hasta el presente, cuenta hoy con personalidades tan sólidas como la del poeta Ramón Cabanillas y la del ensayista Ramón Otero Pedrayo, firmes pilares de una fe galleguista cuyo más ardiente apóstol fue hasta hace muy pocos años el gran dibujante y escritor Alfonso R. Castelao.

Cuando se piensa en todo lo antedicho, y cuando se añade a los ilustres nombres precitalos los no menos insignes de Concepción Arenal, Emilia Pardo Bazán, Nicomedes Pastor Díaz, Ramón del Valle Inclán, Julio Camba y tantos otros gallegos que en su lengua natal o en la de Castilla enriquecieron incalculablemente el acervo cultural de España, resulta verdaderamente inexplicable, de puro absurdo, que el gobierno del general Franco, es decir, de un hijo de Galicia, persiga de manera tan implacable al pueblo de las cuatro provincias del noroeste hispánico en lo que él tiene de más espiritual, o sea en su idioma. Porque la triste realidad es que cada vez son mayores las trabas puestas por el régimen franquista al libre cultivo de la lengua de Rosalía, y que a la hora actual no se permite en el suelo galaico el uso de ella sino en escala estrictamente doméstica. Quiere esto decir que, si bien está más o menos tolerado el empleo del gallego hablado hay obstáculos prácticamente insalvables para la franca difusión del gallego escrito. Disminuídas sus vías de acceso al libro (con ruinosas consecuencias para más de una meritoria empresa editorial) y cerrados casi en absoluto sus medios normales de llegar al periódico y a la revista, el gallego parece condenado nuevamente a convertirse en una lengua puramente oral. Y digo nuevamente porque no es la prmiera vez que el idioma de los Cancioneros antes mencionados se ve expuesto a sufrir tan injusta pena. Desde los albores del imperialismo fernandisabelino hasta poco antes del crepúsculo colonial de la España borbónica, la voz de Galicia vivió refugiada, efectivamente, en el corazón y en los labios del pueblo, para ser devuelta, hacia las últimas décadas decimonónicas, a las plumas de quienes reanudaron brillantemente una tradición literaria interrumpida durante cuatrocientos años.

Por obra de un poder político que no se cansa de invocar el valor de la cultura de Occidente, uno de los idiomas más hermosos y más antiguos del extremo meridional de Europa sufre incomprensible persecución. Pero de muy poco valdrá ella, sin duda. Porque lo que ha resistido durante cuatro largos siglos el encono y la insensibilidad de la fuerza cesarista más pugnaz que la Península conoció, bien podría sobreponerse ahora a la hipócrita saña de un régimen cuya subsistencia en el cuadro de las potencias occidentales no depende precisamente de la voluntad de quien le da nombre. Como todo lenguaje verdadero, el de Galicia es un ser vivo y palpitante que, a la larga, ha de triunfar inequívocamente. Porque el pueblo (inexpugnable baluarte de toda tradición genuina) lo guarda amorosamente en lo más puro de su seno inmortal, para que allí aliente con su vigor de siempre hasta el día en que sea posible entregarlo de nuevo a quienes lo fijarán en obras dignas de continuar una línea literaria y artística que empezó hace casi un milenio. De todos modos, no está de más señalar aquí nuestro repudio a algo que constituye un agravio a cuantos integramos la familia cultural hispano-americana, deudora en buena medida del grande y noble espíritu gallego.

De la Revista Católica "Criterio"

A PATRIA E O IDIOMA

As arelas de liberdade xurden nos povos pol-o enriquecimento da vida espritoal, que pide garantías para o desenrolo da sua eisistenza. Un povo soio recrama liberdade cando se da conta da sua diferenciación. I este é o caso de Galiza.

As nosas demandas non son agresivas nin xouvinistas. Son simpremente xustas. E os anceios de liberdade non solo remanecen do dereito que un povo diferente ten a ser eisistente; remanece mais ben do deber que toda persoa individual ou coleitiva ten contraido coa humanidade. Este é o deber de traballar e crear.

Quen afogue a orixinalidade d'un povo comete un crime de lesa humanidade. Pero o non defender a propia vida equival a suicidarse. I esto tamén é un delito.

A Patria, como dí Renán, é unha alma; pero non unha alma en pena senón unha alma encarnada n'un corpo robusto e incorruptible. A Patria é unha alma encarnada nunha Terra Esto é Galiza. Pero Galiza —Alma e Terra— non ten eisistenza oficial anque é un ser vivo e doadamente reconoscible pol-os sentidos e a entendimento común.

Nós temos alma patria e territorio patrio. Por eso necesitamos esteriorizar a nosa persoalidade en forma de leises púbricas, de arte, de cultura. Alguén dirá: ¿Que é a alma patria? E nós decimos que o principal atributo da alma d'un povo é o seu idioma.

Un povo que ten un idioma propio ten unha misión hestórica que comprir.

Un galego avanzado, que sinta as verdades do sentimento, quer ser algo mais que un receptor de culturas alleas, e ten anceios de crean unha cultura xenuina e propia para pra presentarse diñamente n'o mundo. Esto síntese como obriga.

Non hai dúvida que os galegos queremos intensificar a instrución púbrica, por xusticia que se lles debe os cibdadáns e por comenencias da mesma coleitividade, e fiamos o porvir da nosa Terra, en gran parte, á cultura universal como instrumento necesario. Pero tamén queremos abrir as fontes de creación, vitalizando a cultura autóctona que ten por eispresión única e insustituibre a nosa idioma, pois ninguna outra lingoa, por ilustre que sexa, pode espresar os íntimos sentimentos, as eternas inquedanzas, as fonda aspiracións, as inquebrantabres inquedanzas do noso povo.

Non esquezamos que si ainda somos galegos é por obra e gracia do idioma, que un cultivo estéctico e científico da nosa lingoa ven ser a reconquista de todo canto perdemos, e que perdéndose o noso lingoaxe xa non-os quedaría ningunha razón de vivir.

O idioma ten unha forza máxima invencible, porque é unha gran obra de arte e sabiduría, feita con amor, con ledicia, con doores, que recibimos dos nosos abós e debemos entregar aos nosos descendentes enriquecido pol-o esprito do noso tempo.

Somentes un povo inculto pode desprezar o seu idioma.

Castelao.

COUSAS

CENTRO ORENSANO. — Eleición da Reina da Coleitividade GALLEGA do Uruguai.

1.ª Parte:

1: Goyescas (Baile); 2: Soleares (Baile; 4... 5... 6... eisí hasta 24: Show de Ennio y su Jaz.

2.ª Parte:

1: Norma García (Recitado); 2: Gloria García (Baile); 3... 4... 5... 29: Gaiteiros de Cotobad; 30... 31... 37: Lonxe da Terriña, Campanas de Bastabales, Una GALLEGADA, muiñeiras; 38... e eisí hasta 40.

De coarenta cadros adicaronse a Galiza... DOUS.

Logar do aito... CASA DE ASTURIAS.

SIN COMENTARIOS...

—0—

TEATRO CELTA DO CENTRO GALLEGO.

Eistraordinaria presentación coa obra de Carlos Llopis: Nosotros, ellas y el duende.

2.ª Representación: Nosotros, ellas y el duende.

3.ª .....

4.ª .....

Moi meritoria a laboura pero... ¿TEATRO CELTA?

O FIDALGO

Desexamos destacar eiquí unha novidade que iste ano n'os trae o Comité. Trátase da repersentación por pirmeira vez n'o Uruguai do drama de ambente galego "O Fidalgo".

Denantes de nada vaia a nosa afervoada ademiranza pra ese fato de bons galegos que ensaio tras ensaio labouran tan mañificamente en pro da nosa cultura.

N'ista obra de un grasdeiro intres, o seu autor, o compostelán San Luis —coñecido pol-o Zapateiro Poeta— soupo eispoñer de un xeito ademirabre unha serie de probremas da nosa Terra, moi vellos pero aituaes. Descrebe interperteando ouxetivamente a i-alma e as reaiciós d'un pobo galego (concretamente Bergantiños) ante a tiranía e a inxusticia n'iste intre persoificada pol-o Fidalgo, o home que non quere cambear cos tempos e que se sinte dono de vidas e facendas.

Sería de desexar, e temol-a espranza de que a sua repersentación acade o calor da coleitividade e sexa recebida co mesmo eixito que tivo fai tantos anos cando se dou por pirmeira vez na nosa vela cibdá de Compostela, que foi unha verdadeira interpretación das inquedanzas que enchen a todol-s galegos encol das nosas cousas e da nosa cultura.

AFORRO EFEITIVO

BANCO

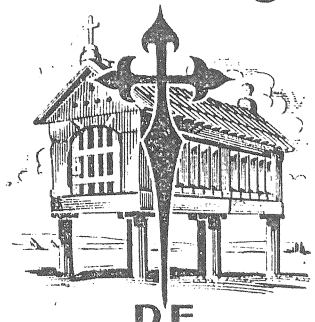

DE GALICIA

Casa Central
25 DE MAYO 471
Te'éfs. 9 68 12 - 9 44 44
Sub-Agencia "La Coruña", Cordón
18 DE JULIO 1974 - Tel. 4 68 70

GALEGOS:

Escoitade todol-os domingos as nove e media da mañan a audición

"SEMPRE EN GALIZA"

Por
C. X. 16 Radio Carve

EL PAPEL AL SERVICIO DE LA HIGIENE Y PROGRESO DEL MUNDO

SANITAS